

סימן ד

באור בכוונת הש"ך סימן א' סק"ד על
שלא פטרינו להטבח כשקלקל

י"ג תשרי תרצ"ד לאנדאן.

מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר יעקב ראבינאן
שליט"א.

ובכוונת הש"ך יו"ד סי' א' סק"ד שלא אמרינו
רוב מצויין מומחין הן לפוטרו להטבח
כשקלקל נראה פשוט דלהכשר שחיטה לא בעינן
שיהיה אומן גדול במלאכת השחיטה שלא יארע קלקול
בשחיטתו דאף דאינו אומן בהמלאכה שלא יתגבל
הוא מומחה להכשר שחיטה שיהיו רשאים ליתן לו
לשחוט גם בעצמו אם אך יודע הלכות שחיטה
ויודע האומנות שיוכל לאמן את ידו ולהתכוין שישחט
כדין דאם יקלקל ודאי יגיד ומטעם שאסור לנבל
בידים אם רוב פעמים אינו מקלקל ודאי רשאי
לשחוט וליכנס לספק ואם יש צורך גדול בבשר
ולכא שוחט אחר רשאי לשחוט אף אם ברוב הפעמים
מתקלקלת השחיטה אצלו שנשמטין הסימנים וכדומה
כיון שלפעמים נשחט כהוגן מאחר דיודע כשתקלקל
השחיטה וזהו רוב מומחין הנאמר להכשר השחיטה
היינו דרוב מצויין אצל שחיטה יש לסמוך עליהם
שיגידו כשתתגבל וכשלא הגידו שנתגבלה ודאי היא
כשרה אבל להפטר מתשלומין כשנתקלקלה שחיטתו
משום דנחשב כאנוס מחמת אומנתו בעינן שיהיה
אומן גדול שכמעט לא אירע אצלו שמקלקל שרק
אז נחשב כאנוס וההדייט שחייב שם נמי הוא מומחה
לענין ליתן לו לשחוט לכתחלה אבל כיון שמצוי
גם שמקלקל אף שהוא מיצוטא עושה שלא יתחשב
אונס. והוא כמו במראה דינר לשולחני דבעי דוקא
כגון דנכו ואיסור וכן הוא בטבח וזה פשוט ולא
מובן מה שדחק עצמו הפמ"ג בזה. ועיין במ"מ פי'
משכירות ה"ה שעשה ק"ו ומה טבח שאמרו חכמים
רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן עליו להביא
ראיה שולחני לא כ"ש והביאו בבאר הגולה חו"מ
סי' ש"ו סעי' ז' ולמה שבארתי אינו ק"ו ברור כיון
דאין המומחה להכשר שחיטה שייך למומחה דתשלומין
ורק ה"ה הוי ואולי קצת ק"ו וצע"ק.

גם להקטן אף שרשאי שייך בלשון זבחת שאף
לגדול הוא עכ"פ רק פי' כשירצה. אבל פירוש
וקשרתם שבתפילין הוא חיוב הגוף שמוכרח לקשור
שזה ליתא עכ"פ בקטן שאף שהוא בכלל קבלת התורה
מ"מ הא עתה אינו חייב בקשירה ואינו בכלל וקשרתם
ופסול לכתובה שלפירוש וקשרתם דחובה הוקשה
הכתיבה וזהו חלוק נכון בין וקשרתם לזבחת. וכן
צריך לפרש נמי בהא דסנהדרין דף ג"ה דתקלה נמי
איכא לקטן ורחמנא חס עליה היינו שבעצם הא גם
קטן הוא בכלל קבלת התורה שנחשב איסור ותקלה
לגביה לכן אף שאין איסור לקטן הוא מצד שרחמנא
חס עליה להתירו באיסורין משום שאינו בן דעת
לשמור איסורין אינו שייך זה לסלק דין מית' מהבהמה
כיון שעכ"פ מעשה איסור הוא שנעשה בה.

ומרש"י עירובין דף ל' שכתב ביו"כ דחזי לקטן
שאינו בר עונשין אינו רואה שום משמעות דאיסור
מיהא איכא דאדרבה אם איכא איסור לא היה ראוי
לעירוב אף שליכא עונש דמה שייך כאן עונש הא
צריך שיהיה ראוי ממש ואם יש איסור אף בלא
עונש נמי אינו ראוי. וגם ביו"כ הא מפורש במתני'
דמאכילין לקטנים אף בידים ואיך יאמר רש"י שאסור
לקטן לאכול ביו"כ לכן ברור שכוונת רש"י שעונש
ואיסור תלוי זב"ז וכיון שאינו בר עונשין אינו
גם בר איסור. וניחא בפשיטות לשון חס עליה
שבסנהדרין שכיון שחס עליו מלעונשו הוכרח גם
שלא לאסור כלל עליו דאם היה נאסר היה גם נענש.
ובקושית הש"ש שמעתא א' פ"ג דהא היה מותר
לאכול להרמב"ם דספק לקולא מה"ת ואיך ילקה
כשנתברר שהיה סריס והיה גדול למפרע כשאכל.
לפ"מ שבארתי יש לתרץ דרך בדבר שתאיסור חדוש
ככל האיסורין שהחדוש נתחדש בהתורה סובר שהספק
הוא לקולא דמספק אמרינו שלא נתחדש אבל אם
היה ההיתר חדוש או מספק לא היה גיתר דג"כ
היינו אמרינו דמספק אין לחדש היתר. ולכן כיון
שגם קטן הא ישנו בכלל קבלת התורה והוא בשם
איסור לגביה אך שהתורה התירתו אף שהם איסורין
וכלשון הגמ' בסנהדרין דרחמנא חס עליה לכן נמצא
שהיתר קטן באיסורין הוא חדוש התורה וכיון שהוא
ספק אין לחדש היתר מספק. ולכן אף להרמב"ם היה
אסור אחר י"ג ולא הביא שערות דשמא הוא גדול
וסריס אף שספק איסור לקולא לכן גם חייב כשנודע
אח"כ שהוא סריס והיה גדול. והוא כדרכה כתר"ה
מתחלה לתרץ אליבא דגמ' סנהדרין את קושית הש"ש
אבל הוא מטעם אחר כדבארתי. ידידו.

משה פיינשטיין

פימן ה

באור בש"ך ס"ק כ"ז בהכשר קטן לשחיטה

וקושיית ידידי על הש"ך יו"ד שם ס"ק כ"ז מ"ש שחיטה מכתובת סת"מ דפוסל בגיטין דף מ"ה משום שנחשב קטן לאו בר קשירה. עיין בשמ"ח שכתב מטעם דאסור להאכיל לקטן נבלה בידים ומקשה על הלבוש מהא דבסת"מ לא מהני עומד ע"ג ומ"ט מועיל בשחיטה עומד ע"ג אם לא נחשב בר זביחה. וזהו גם כוונת הש"ך שכתב דהרי אסור לאכול בלא שחיטה שכוונתו שאסור להאכילו בידים דעל הקטן אין שייך לומר שאסור. וזה שכתב הש"ך וגם משכחת לפעמים דשחיטתו כשרה אינו לטעם אלא כוונתו להקשות אם אינו בר זביחה מ"ט כשרה שחיטתו כשגדול עומד ע"ג כקושיית השמ"ח. וכן מפרש הפמ"ג בכוונת הש"ך עיי"ש. ועיין בהג"ה בפמ"ג שם שמתרץ דברי הלבוש דאיסור להאכיל נבלה לקטן הוא מדרבנן. ובאמת יש מחלוקת בזה עיין באו"ח סי' שמ"ג ובפמ"ג במשבצות שם וא"כ יקשה להטור דסובר דרק מדרבנן אסור להאכילו איך נחשב בר זביחה.

ולע"ד א"צ כלל לזה דהא דין שחיטה נוגע גם לטומאה שנבלה מטמאה ואף קטן מק"ט מנבלה וכן חרש ושוטה וא"כ הם בני זביחה לענין טומאה משא"כ עכו"ם אין מק"ט ולכן אינם בני זביחה. ומומר להכעיס שלא נחשב בר זביחה לתוס' חולין דף ג' ד"ה קסבר אף שג"כ מק"ט הוא משום דהוא מומר גם לענין טומאה דנבלה כיון שאינו מאמין במצות שחיטה וטעם זה ברור לע"ד ופלא על הש"ך והשמ"ח שכתבו טעם קלוש וגם אינו אליבא דכו"ע ולא טעם הברור ולכו"ע שבארתי.

ידידו.

משה פיינשטיין

פימן ו

בסומא לר' יהודה אם פטור גם מז' מצות בני נח

ער"ח מרחשון תשט"ו.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר מנחם צבי אייכענשטיין שליט"א הגאב"ד סעינט לואיס.

בדבר הערתו שמר"ת שהביא בשט"מ ב"ק דף פ"ז ראייה שלר' יהודה פטור סומא גם מז' מצות בני נח דלא כהמנ"ח ובעל כסא דהרסנא. שהרי כתב דוקא בדברים שאם לא נכתבו ראויין להכתב כגון שבע מצות דב"נ דאמרינן לעיל. א"כ איירי ר' יוסף ב' מצות דב"נ ובהו אמר שלר' יהודה פטור ועבידנא יומא טבא אם אין הלכה כר' יהודה.

הנה לע"ד ברור ופשוט שאין כוונת ר"ת דגדול המצוה ועשה הוא דוקא בז' מצות דב"נ שהרי מפורש בקידושין דף ל"א לענין מצות כבוד אב שגדול המצוה ועושה. וגם אם רק בז' מצות דב"נ גדול המצוה ועושה ליכא כלל מציאות לדברי ר' חנינא דהא ליכא כלל מי שאינו מצוה בהו' מצות דהרי גם בני נח מצוין. ודוחק לומר שכוונתו לקטנים וחרשים.

וגם מסתבר לע"ד שקטנים וחרשים נחשבו לענין זה מצוים ועושין. מאחר דפטורם הוא רק משום שאינם בני דעת אבל ישנם בכלל קבלת מצות. דאל"כ אלא נימא שליכא קטן בכלל התחייבות המצות במה יתחייב אח"כ כשהגדיל דהא לא קבל אז אלא ודאי דהוא בכלל החיוב תיכף כשנולד דקבלת האבות היתה עליהם ועל זרעם, אך שאף שישנו בכלל חיוב המצות כיון שאינו בר דעת פטור לענין הקיום בפועל אף שיש עליו החיוב בעצם. וממילא כשמקיים הוא עכ"פ מהמצוים ועושים. וכן הוא בחרש ושוטה שאל"כ לא היו מתחייבים גם כשנתפקח ונשתפה.

ומטעם זה ניחא מה שכשרין לשחיטה משום דאיתנהו בכלל חיוב וזבחת. ובכלל קיום הם נמי איתנהו דדינם ליפטר הוא רק שפטורים מקיום בפועל. וזהו מה שצריך לומר בכוונת הש"ך יו"ד סי' א' ס"ק כ"ז דלכאורה תמוה הא גם במומר להכעיס אסור להאכיל לו בידים עוד יותר מלקטן. דבקטן סובר הפמ"ג אליבא דהלבוש דהוא רק מדרבנן עיי"ש בהג"ה במש"כ לתרץ דברי הלבוש ובמומר להכעיס אסור להאכילו מדאורייתא לכו"ע מדין לפני עור. ומש"כ הש"ך בסי' קנ"א קולא במומר, אינו לענין לפני עור אלא באופן שליכא הלאו דלפ"ע משום דיכול לקנות במקום אחר שמ"מ סברי התוס' והרא"ש ריש שבת דאסור ליתן לו ע"ז חידש הש"ך דבעכו"ם וישראל מומר שרי דאין מצוין להפרישו ואף במומר לתיאבון משמע שמתיר עיין בדגמ"ר שם ולזה חמיר קטן ממומר, אבל לענין לאו דלפ"ע חמיר מומר אף להכעיס מקטן שבקטן ליכא הלאו ובמומר עובר מדאורייתא. ומ"מ במומר להכעיס נחשב אינו בר זביחה לחד שיטה בתוס' וכן פסק הש"ך בסי' ב' ס"ק ט"ז דפטולה שחיטתו מדאורייתא עיי"ש ומ"ש